

Notat

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Kemikalier
J.nr. MST-69-00072
Ref. AE
Den 8. april 2011

5. Partskonference under Stockholm konventionen om persistente organiske forureningsstoffer, Geneve den 25. - 29. april 2011

Baggrund

Stockholm konventionen om persistente organiske forureningsstoffer (POP'er) blev underskrevet i Stockholm den 22. maj 2001 og trådte i kraft den 17. maj 2004. Danmark ratificerede konventionen 17. december 2003. Konventionens besluttende forsamling er partskonferencen, hvor konventionens parter træffer beslutning om konventionens videre udvikling og løbende arbejde. Der er 173 parter til konventionen.

Konventionen regulerer 21 stoffer i bilag A, B og C, som omfatter: A: Forbud (17 stoffer), B: Begrænsning (2 stoffer) og C: Reduktion/eliminering af utilsigtet produktion/udslip (5 stoffer). 3 stoffer er omfattet af både annekset A og C.

Centrale emner på CoP5

Der er en del emner, som skal diskuteres på partskonferencen, nogle er af mere procesagtig natur, mens andre omhandler udviklingen og effektiviteten af konventionen. Hvad angår den videre udvikling, drejer det sig om optagelse af et nyt stof, behandlingen af eksisterende undtagelser samt håndteringen af artikler, som indeholder POP'er i forhold til affaldsbehandling, mens det i forhold til effektivitet særligt drejer sig om forhandlinger om en overholdelsesmekanisme, samarbejde og koordination mellem de globale kemikalie- og affaldskonventioner, implementeringen af konventionen i udviklingslandene samt finansieringen af konventionen.

Optagelse af endosulfan

Stockholm konventionens videnskabelige komite har indstillet endosulfan til optagelse under konventionen. Endosulfan er et pesticid, hvis anvendelse er forbudt i EU via pesticidforordningen, mens det stadig anvendes andre steder i verden. Der videnskabelige komite har vurderet, at endosulfan opfylder de videnskabelige kriterier for at være et POP stof, at der er findes egnede alternativer og på den baggrund anbefalet, at stoffet reguleres via konventionen

Der forventes vanskelige forhandlinger om optagelsen, da enkelte lande (særligt Indien) har store interesser i at fortsætte produktionen og anvendelsen af endosulfan til bestemte afgrøder, mens andre lande mener, der er behov for en indfasningsperiode for alternativerne blandt andet på grund af usikkerhed om effektiviteten af alternativerne og økonomiske hensyn. En mulig løsning på de

modsatrettede interesser kan være at forbyde brugen af endosulfan med specifikke undtagelser til udvalgte afgrøder.

Danmark arbejder for, at endosulfan optages med færrest mulige undtagelser.

Eksisterende undtagelser

Konventionen indeholder i dag for nogle af POP stofferne specifikke undtagelser fra forbud mod produktion og anvendelse. Dette drejer sig f.eks. om anvendelsen af DDT, som i visse lande stadig anvendes til bekæmpelse af malaria. Det er WHO, som rådgiver COP'en om mulighederne for at substituere eller undvære DDT til denne brug. Der er de sidste år undersøgt muligheder for at anvende andre metoder eller stoffer til bekæmpelse af malaria, men endnu er der ikke lagt op til stramninger i forhold til undtagelserne under konventionen. Der er diskussioner i EU om, hvorvidt der ud fra et miljømæssigt synspunkt bør presses yderligere på for at få udfaset brugen af DDT. Problematikken er vanskelig, da det handler om liv og død i forhold til bekæmpelsen af malaria, men samtidig er DDT et giftigt stof, som ophobes i miljøet og kan spredes til over lange afstande og dermed rundt på kloden.

Danmark arbejder for, at anbefalingerne fra WHO følges for så vidt angår nødvendigheden af brugen af DDT til malariabekæmpelse og at der bliver taget hul på diskussionerne om mulighederne for at fremme udfasningen af DDT ud fra et sundheds- og miljømæssigt hensyn.

Håndtering af artikler som indeholder POP'er

På sidste partskonference i 2009 blev 9 nye stoffer optaget under konventionen, herunder en række bromerede flammehæmmere og PFOS. Disse stoffer har i modsætning til en del af de øvrige POP'er været anvendt bredt i artikler som elektronik, biler, køkkenudstyr og meget andet. Det betyder, at der findes en lang række artikler på det globale marked, hvor POP stofferne indgår. Den tekniske komite under konventionen har udarbejdet en række anbefalinger, der sigter mod at sikre, at artikler, der indeholder de omtalte stoffer, bliver sorteret ud af affaldsstrømmen, således at man sikrer, at der ikke sker en fortynding af stofferne ud i det genanvendte materiale. Kommissionen har fået udarbejdet en redegørelse om, hvor i affaldsstrømmen man kan forvente at finde de forbudte stoffer, og denne redegørelse skal danne grundlag for identificering af artikler i affaldsstrømmen, som indeholder POP'er. Desuden mangler der retningslinjer for behandlingen af disse på en miljømæssig forsvarlig måde. Disse retningslinjer og en grænseværdi for, hvornår dette POP-holdige affald skal destrueres, lægges over til udarbejdelse af Basel konventionen i samarbejde med eksperter fra Stockholm konventionens tekniske komite.

Danmark arbejder for, at den tekniske komites anbefalinger vedtages, således at det sikres, at affald indeholdende de nye POP stoffer udsorteres, og at retningslinjer for miljømæssig forsvarlig destruktion af de nye stoffer bliver udarbejdet af Basel konventionen i samarbejde med tekniske eksperter fra Stockholm konventionen

Overholdelsesmekanisme

En overholdelsesmekanisme skal sikre, at manglende overholdelse af konventionens bestemmelser identificeres og afhjælpes gennem behandling af sager i en særlig komité. Forhandlingerne om en mekanisme er langt fremme, men vanskelige at afslutte, da der er uenighed om centrale elementer. Det gælder især spørgsmålet om, hvem der kan igangsætte undersøgelsen af en potentiel sag.

Erfaringer fra andre konventioner viser, at hverken selve den part, som har problemer med overholdelse, eller andre parter er tilbøjelige til at starte sager. En mekanisme, som kun omfatter de nævnte muligheder, vil derfor ikke være effektiv. Konventionssekretariatene, som følger landenes implementering tæt, alternativt komitéen selv, bør derfor have mulighed for at rejse sager. Det ønskes blandt andet Danmark og EU, mens andre lande principielt er imod. Vedrørende beslutningsregler bør komiteens beslutninger ikke kunne blokeres af et enkelt medlem, og der bør derfor være mulighed for afgørelse ved flertal.

Danmark arbejder for en etablering af overholdelsesmekanisme med tilhørende komité, som kan træffe beslutninger ved flertal, samt lægger afgørende vægt på, at overholdelsesmekanismen kan igangsættes af konventionens sekretariat, alternativt af komitéen selv.

Synergier – Samarbejde og koordination mellem kemikalie- og affaldskonventionerne

Der blev den 22.-24. februar 2010 afholdt ekstraordinære simultane partskonferencer for de tre globale kemikalie- og affalds konventioner; Basel konventionen om farligt affald, Rotterdam konventionen om handel med visse farlige kemikalier og Stockholm konventionen. Formålet var at vedtage beslutninger, der skal sikre optimal implementering af konventionerne og sikre, at de samlede ressourcer, der er afsat til konventionernes sekretariater, udnyttes bedst muligt. De simultane partskonferencer var en succes, også set i relation til det overordnede mål om at fremme den internationale miljøforvaltning generelt. Der blev vedtaget en beslutning, der omfattede aktiviteter, ledelse, servicefunktioner, budgetter, revision samt evaluering og videre udvikling af samarbejdet. Beslutningen skal nu føres ud i livet via de respektive partskonferencer, hvoraf denne er den første.

Danmark arbejder for, at der træffes beslutninger, som fremmer implementering og effektivitet for konventionerne, med særlig fokus på områderne fælles ledelse, aktiviteter til implementering og evaluering/videre udvikling af samarbejdet.

Finansiering

Finansiering er altid et centralt emne på konventionen. Der er i løbet af de sidste år lavet flere opgørelser over behovet for finansiering til implementering af konventionen. De viser et behov for flere finansielle midler, end der er til rådighed. Den globale miljøfacilitet GEF er den finansielle mekanisme for konventionen og midler til den videre implementering skal komme derfra. Partskonferencen vejleder GEF i anvendelsen af de midler, der er til rådighed, men beløbet fastsættes i separate forhandlinger i GEF, udenfor konventionens kontrol. Der er stillet forslag om at etablere en separat komité vedrørende finansiering, men det vurderes ikke at være hensigtsmæssigt, dels fordi sagen i forvejen behandles i detaljer i en arbejdsgruppe på hver partskonference, dels på grund af arbejdet i den nævnte UNEP proces.

Oprettelsen af regionale og sub-regionale centre for kapacitetsopbygning og teknologioverførsel er særligt et vigtigt emne for u-landene. En række centre er allerede godkendt, og på denne COP er yderligere et antal nomineret. Centrene skal opfylde en række specifikke krav, som skal sikre centrene effektivitet og levedygtighed. Med optagelse af de nominerede centre vurderes der at være en repræsentativ og god geografisk fordeling af centre, og yderligere centre bør i princippet undgås.

Danmark arbejder for, at GEF anmodes om så vidt muligt at øge støtten til implementering i u-landene, og at der ikke gives støtte til oprettelsen af en særlig finansieringskomité. Ligeledes arbejder Danmark forarbejder for, at der kun godkendes centre, som opfylder alle opstillede krav, og at der ikke inviteres til etablering af yderligere regionale centre udover dem, der allerede er nomineret.

./. Dagsordenen for mødet vedlægges til orientering.